

# GAZETA TRANSILVANIEI

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminea, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunat6ria.

Brasiovu 26/14 Iuliu 1868.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tace'a timbrala a 30 cr. de facare publicare.

## MONARCHIA AUSTRIACA

Transilvani'a.

### Turcii si maghiarii.

Este o vechia doctrina a unoru istorici atatu turcesoi, catu si maghiarii, cumca acestea d6na pop6ra asiaticae s'aru trage totu dintr'o tulpina, buna 6ra cam precum s'ar putea dice ac6sta despre originea comuna a germaniloru si a svediloru etc. Candu venea turcii in Transilvani'a in dilele principiloru pamenteni, ei inca numea pe maghiarii de aici turci rasi.

Ac6sta doctrina luata simplu din punctu de vedere strinsu scientificu n'ar insemna mai multu, decatu ca istoricii entnografii si filologii respectiveloru pop6ra punendu acea tesa asia cum o au si spusu ei, isi dederu de lucru unii la altii. 6ca inse ca in dilele n6stre vinu 6menii, carii representa politic'a dilei, pentruc'a din acea tesa, seu d6ca voiti, ipotesa, se faca si oate unu capitalu politicu.

In anulu trecut, pre candu maiestatea sa marele Padishah Abdul-Azis calatorise la Parisu, pentruc'a se'ei v6dia gradin'a sa daruita lui de marele Padishah ah Frenkistaniei, precum dicea preacuviosii ulemali si de'vishi ai lui Allah si ai profetului seu, dupace ajunsese la Ruscicu, foile publice ne spusera, ca Padishahulu ar' fi disu eos. sale dlui ministru Mik6, care 'lu petrecuse pana la acea cetate danubiana: Se fimu amici buni, ea noi suntemu totu de o vitia.

In anulu curgatoriu 1868 dela nascerea lui Isusu Christosu ingeniosulu publicistu dn. Al. Halm6gyi fostu redactoriu ad interim la „Közlöny" vine in Nr. 67, 69 si 70 ai aceleiasi foi si descriindu pe largu neaparata necesitate, c'a gener6sa natiune maghiara uitandu t6te relele din trecut, se grab6sca a intra catu mai ourendu in cele mai amicabile relatii cu eroic'a natiune a filoru lui Urchan si Osmanu, adange totuodata, cumca acestu lucru salutaru trebuie se se intemple cu atatu mai vertosu, ca poporulu maghiaru in t6ta lumea ac6sta n'are alte rudeni, decatu numai pe turci.

Reverenti'a sa dn. Ios. Bodoni parochulu reformatu din Csik-Szent-Iv6ny oitindu acei trei articlii ai dlui Halm6gyi, scrie acestuia de dato 27 Iuniu 1867 intre lacrimi de bucuria, precum urm6za:

„6re Abdul-Aziz, acelu mire sveltulu alu grati6sei mirese numite spiritu alu secolulu, citeste acei articlii, seu incau aude ceva despre ei? 6ra de nu: ai ingrijitu dta, c'a in tielesulu acelora se ajunga pana la tr6pt'a scaunulu Inaltei Porti? etc. etc."

Dupa aceste vine „M. Polg6r" cu foiletonulu seu din 12 Iuliu si asigura pe parintele Bodoni intr'unu limbagiu umoristicu, ca iu adeveru marele Padishah nu numai citeste pe „K. Közl.", prin urmare ca va fi oititu si sasu citatii articlii, ci ca se intempla neasemenatu mai multu, pentruc'a mai. sa sultanulu nu face nici unu pasu in politica, pana nu consulta pe „K. Közl.", cum si ca este vai de marele veziru, d6ca cumva vreanu numeru din acea f6ia arden6sca i se perde seu la posta, seu in cabinetulu seu, in fine ca din o ferdela de cavalerii torcesoi Medgigii, preste puicinu are se transmitia pe cele mai frumo6e spre a decora pepturile connationaliloru sei din Clusiu, cati colabor6za la „Köl. Közlöny." —

Et haec meminisse juvabit.

B.

### A balázsfalvi pronunciamento.

(Capetu.)

Ve insielati, f6rte tare, o dicemu cu parere de reu, ca Dv6stra facia cu procederea n6-

stra spre a ne midiloci multumirea pretensiuniloru natiunei romane tooma in fav6rea unei concordie eterne si fericit6rie de ambele natiuni porniti totu numai din punctulu de vedere alu ostilitatii si alu pericolulu pentru natiunea maghiara si pentru unitatea statulu cor6nei St. Stefanu; ve insielati dicu, cu t6te oa si faptele istorice si patriotismulu celu nedisputatu alu poporulu romanu v'au doveditu de ajunsu, ca romanii nici au visatu vreodata a trafica cu patri'a comuna, nu nioi odata, nici voru trafica, tooma pentruc'a -si iubescu vatr'a protoparintiloru sei, comun'a acum patria, mai pre sasu de 6rce sacrificia. Protestamu dar' „K. K." pentru totu-deuna, in contra tuturoru prepuseloru luate din ventu si sc6se din orerii cei neleali concordiei, pentru venirea a carei imperatie facu si face natiunea romana pronunciamentele sale. Protestamu in contra invinuirei de muscalismu, cu care ne desonorarati maturitatea n6stra politica de atate ori.

Ati facutu fiasco totu-deuna, de oate ori v'au apucatu frigurile, a ne ataca cu invinuire de aceste nemeritate si imposibile; si unele din diurnale totu nu se rosiescu a mai esi in publicu cu invinuire de aceste! — Spunetine, din ce principiu o faceti acesta, d6ca vreti se ne aparamu si se ne ferimu de timpuriu de nori negri, ce ne amenintia pe unii c'a si pe altii cu aceleasi tempestati? Definitieua amiciteii ni o las6 strabunulu Cicerone asia: „Una anima in d6ue corpori; 6r' solit6 strabunii Dv. dicea: „Intre domni si servi nu e nici 6 amicicia". D6ca nu ne dovediti amicicia, apoi ce vreti? Se ve mai fimu servi? Contraria juxta se posita magis elucescunt. Spunetine, in ce sta amicicia Dv6stre catra noi, d6ca ve porniti totu din prepuzuri nalucit6rie, candu vorbiti despre tendentiele n6stre? — Se parasimu ac6sta maniera, mai judecandu si de cele urmat6rie:

„Regimulu pestanu se pare ca voiesce a sc6te la cale o lovitura cu fort'a in contra romaniloru. Redactorele „Gazetei Transilvaniei", care apare in Brasiovu, directorele gimnasialu Iacobu Muresianu, unu caracteru onestu si francu, s'a trasu la cercetare pentru pronunciamentu romaniloru transilvaneni, care s'a publicatu in f6i'a sa. Totu aceea sc6rte avura si canonicii capitulu lui Blasianu, Basiliu Ratiu, Gregoriu Mihali, Timoteu Cipariu si Elia Vlassa. Cu ce scopu face ac6sta? Cu proese penale nu se scotu convictiunile din anima.

Romanii nici acuma si nici odata nu voru accept6 ide'a maghiara de statu, pre candu ei totu-deuna suntu gat'a de a se subordina ideei austriace de statu, ceea ce a doveditu intrarea loru cu bucuria in senatulu imperialu de Vien'a. Noi cuno6semu relatiunile, si am d6 svatu barbatiloru regimulu Pestanu, se nu inc6rde arculu pr6 tare, ca-ci elu de securu va se se rumpa. Maghiarii nu au dreptu de a vorbi de o uniune definitiva a Ungariei cu Transilvani'a. Cu t6te aceste, cine sustiene ac6sta, fia chiaru si ministru, se demintiesce prin r. rescriptu din 25 Dec. 1865, ca-ci in ac6sta este expresu, ca ac6sta uniune trebuie se fia dependenta dela o consideratiune corespondent6ria a intereseloru singuratece ale marelui principatu Transilvani'a si dela indestularea pretensiuniloru de dreptu ale singurateceloru nationalitati si confesiuni ale tierei. Maghiarii inse pana in 6r'a presenta n'au facutu nemica, pentru considerarea acestoru interese si pentru de a satisfacere acestoru pretensiuni de dreptu. Uniunea prin urmare inca totu mai persever6za in neimplinirea premiseloru, fara de cari nu p6te fi verb'a de ea."

Aceste le sorie unu diurnalu vienesu, ma mai multe canta cam totu pe c6rd'a ac6sta. Ce dici „K. K." la de aceste, ca ne amu intelni bucur6si la olalta. —

Inca un'a totu comuna: In siedinti'a corpulu legislativu alu Franciei din 17 Iuliu, min. de instructiune Carnot aperandu amendamentulu facutu pentru schimbarea titlulu, ce era numai in singuritu, si pentru numirea pe viitoru a catedrei de limb'a si literatur'a slavica, c'a se se dica: Catedra pentru limbele slavice si literatur'a loru, dice, ca d6ca corpulu legislativu ar' vre a contopi suptu titulu „limb'a slavica", t6te limbele slavice: atunci ar' contopi t6te nationalitatile slavice in un'a ei ar' legitima ambitieua Rusiei; de recun6sce corpulu legislativu mai multe natiuni slavice, atunci una facare se va simti moralivesce mai puter6sa spre a se opune sistemului de anecsiune a Rusiei.

Panslavismulu apara unitatea limbei spre a face c'a se se cr6da in unitatea rasei si asia se se p6ta ajunge la unitatea teritoriala. Europ'a se opune acesteii idei cu una coalitiune a celoru trei poteri mari ale sale, adica a slaviloru, germaniloru si romano-latiniloru si amendamentulu se lu6 in consideratiune.

In fine tragu luarea aminte a capetelorulu celoru mai sburdalnice la dieteriulu romanu: „Pentru scump'a fraga si frund'a mi draga". Celu puicinu in sensulu acesta ar' trebui se cautamu si unii si altii unu punctu de inteinire sincera, ca atunci nu va mai av6 locu prepunerea nici de dacoromania pana la Tis'a, nici de rusomania, ci ne amu ingrigi cu puteri unite si cu fidelitate de securitate coesistente, la care nu yeti afla nici odata amicu mai sinceru si mai probatu, decatu pe romanu. — 6re nici?! — R.

In ce limba va fi comand'a aperatoriloru patriei in Ungaria?

Dupa cum cetimu din proiectulu de lege pentru puterea armata, apoi acolo se dice, ca comand'a va fi in limb'a maghiara si standardulu asemenea numai maghiaru rosialbu-verde. Cu nemodificat'a primire a acesteii legi autonomi'a si coesistint'a Transilvaniei s'ar sterge. Fiacare ti6ra au avutu si isi are insemnele si colorile sale, cari nici cu invoirea intregii tierei si a tuturoru natiuniloru ei nu se pota sterge, decatu vinu primite in marc'a comuna, inse pana a nu se efeptui in detaiu uniunea, dupa cum martorise si min. de justitia in respunsulu la interelatiunea lui Macellariu, nu se p6te nimici trecutulu istoricu alu unei tierei. — Ast'a se o rumege bine deputatii dela dieta, cu t6te ca si de altmintrelea gard'a in comitatele mai multu romane ar' fi pr6 chinuita, candu s'ar tract6 cu atata necrutiere, c'a d. e. cei ce au erbitu in armat'a regulata 10 ani cu comand'a germana, se se chinu6sca acum a inveti6 alta comanda totu in limba necunoscuta? Unde suntu apoi greutatile neinteligerei limbei? Cum au fostu seculi intregi ti6r'a Ard6lului cu st6gulu ei propriu galbenu-veneturositu, potu fi si acum aperatorii ei si pentru aceea integritatea statulu p6te dur6 inca pe atati si mai bine seculi inainte, fiindu toti multiamiti. —

### Propunere.

Considerandu, ca celu mai pretuitu tesauru alu fiacarui individu si cetatianu este limb'a, c'a cea mai eficace arma de apararea intereselor proprii in contra adversariloru sei;

considerandu, ca intrebuintiarea limbei proprie in afacerile procesuale c'a unu dreptu sacru e basatu pre legi, si pe unu usu indelungatu trecutulu in lege, ce nu se mai p6te sterge;

considerandu, ca insasi Maiestatea Sa imperialu si regele incoronatu prea bunulu nostru monarclu inca asculta pe fiacaru suditu alu seu in limb'a lui materna, si in acea 'lu ei mangaie cu parintesculu seu respuneu;

considerandu, ca insusi comitetulu comitatului acestuia cu liberalitate demna inca a recunoscutu in afacerile sale, in principiu si fapta egalitatea de dreptu a **limbei romane**, care e proprietatea cea mai santa si inalienabila a loru 92.000 de locuitorii romani facia cu 22.000 de locuitori de nationalitate neromana, pre teritoriulu comitatului acestuia;

considerandu inse, ca in timpul mai din urma nu numai din partea oficialatului si a sedrii comitatense a unilor judi procesuali si judecatorii singurari partitele si martorii de nationalitatea romana nu se asculta in limb'a lor propria, si fasiunile lor se scriu la protocoalu in traducere maghiara — din necunoscutia limbii — in intielesu contrariu, — era ce e inca si mai durerosu si mai batatoriu la ochi, fiscalulu comitatului 'si face incusarea si propunerea in contra acusatilor de nationalitate romana in limb'a maghiara — loru nepriceputa;

considerandu, ca prin acesta procedura se periclitiza interesele cele mai vitali de securitatea personala si de avere;

considerandu, ca pre langa acesta violare a drepturilor personali si cetatienesci, se face si se incerca unu pasu graduatu plinu de periclu la calcarea si sugrumarea insusi a drepturilor politico-natiunale ale romanilor, aceea ce nu oredu, ca ar' fi in intentiunea acestui comitatu, seu a inaltului regimu, propunu:

ca inolitulu comitatu se faca dispusetiunile cuviintiose pentru deplin'a respectare a egalitatiei de dreptu alu limbii romane, pentru inscrierea fasiunilor in limb'a celor ascultati, si pentru estradarea resolutiunilor si decisiunilor in limb'a exhibitelor, totu odata se decreteze procedur'a disciplinaria, si in casu de ne-supunere, amovarea din oficiu a acelor, cari voru calca si pe viitoriu dreptulu limbii.

Desiu in 16 Iuliu 1868.

Gabrielu Manu.

### Adunarea comitetului comitat. din Solnocu interiore in 15-16 Iuliu 1868 in Desiu.

Il. sa d. comite supremu Carolu de Torma intrandu pre la 10 ore — dupa invitarea indatinata in sal'a pretoriala, tienu o vorbire scurta, prin care deschise adunarea si prin care descrie rezultatele cele mari castigate pentru natiunea maghiara in decursulu acestui anu, memorandu cu coloru vii acesta dj, ca di aniversaria, di plina de bucuria pentru re'nviera libertatii constitutiunale.

Dupa aceea se cetira legile sanotiunate, seu se luara de cetite, apoi ordinatiunile guverniale si repórtele comisiunilor, intre cari unulu despre investigarea dusa in contra judelui procesuale Martinu Szántó, care fu acusat, ca pre doi inisi din Tülisina pentru unu furtu de 34 fl. comisu spre daun'a cantorului de acolo, iau benignisatu cate cu 30-40 de nuiele, si apoi iau judecatu la arestu de 3 luni, de si acesta cauza s'au tienutu de competinti'a sedrii comitatense, — precum ca acelasi judec. au adunatu dela tote fetele cercului seu **cate 10 ore si vreo cateva cupe de alune**, adica dela acele care au voitu a lua parte in siediatori — seu la torsulu de canepa — pentru mas'a comitelui supremu? Din rezultatulu investigatiunei inse n'au esitu nemica la lumina, si incusatoriulu s'a judecatu — amesuratu propunerei comisariului investigatoriu, — la suportarea speselor de investigatiune, — era purtarea judelui procesuale s'a reprobata pentru nuiele, constatanduse prin investigatiune, ca nu pentru furtu si nu cu ocaziunea benignisarei, ci din alte cause de vagabundare (?) s'au pedepsitu?! Déca incusatoriulu se va multiami cu acesta decisiune, — se'i fia de bine! Dar' déca va recurge? si va cere o comisiune mixta investigatoriá ad normam celeia, care a investigatu si in contra judelui proc. romanu Tohati? constatatória din Solomonu Gajzágo, v. pres. dietaln, contele Victoru Kornis si Gabrielu Manu, ore totu acela ar' fi rezultatulu? pentrucu la poporu face multu increderea! — Eca vedi, candu s'au strinsu nescari ore nu s'a paditu tota precautiunea, si candu s'au transmis la Desiu inca nu — dupa cum se vorbesce de comunu! Lauda inse, ca acele nu s'au primitu pentru culin'a dlui com. supr., dupa cum acesta e lucru cunoscutu in publicitate! Cu acesta ocaziune d. G. Manu a reprobata procedur'a oficialatului pentru traganarea investigatiunei, care il sa d.

com. supr. au primitu cu óresicare susceptibilitate si pentru ce? Ca déca concernentele Rusu Todoru s'a plansu pentru cumnatulu seu judecatu incompetentu la arestu de 3 luni in contra judelui proc., ore n'a avutu il. sa cu oficialatulu timpu din 26 Febr. pana 15 Aprile a face vreunu pasu decideriu? — Acesta procedura e de condempnatu, pentrucu dreptulu de disciplina in contra abuserilor deregatoriloru e in man'a comitelui supr. si potea il. sa baremu in 14 zile a face ceea ce a facutu dupa 6 septemani cu intrevierea comitetului! Si acesta cu atata mai vertosu, de órace „exempla trahunt“ si se póte lesne intempla cu ori si care membru alu comitetului unu asemenea casu: se siéda póte inca nevinovatu arestatu 6 septemani! Se nu ne fia domniloru téma de publicitate, atunci candu scurtimea timpului nu értá pre il. sa d. com. supr. a lasa discusiunea mailarga in asemenea casuri — precum s'a intemplat cu Ioane Titie, care nu capatá cuventu! —

S'a cetitu mai incolo reportulu comisiunei esmise pentru transcrierile sosite dela comitate, in care au luat parte dintre ai nostrii d. G. Manu, — intre acele au fostu un'a — dupa cum am intielesu dela comitatulu slovacu alu Zolnului in caus'a nationalitatiloru. la care s'a propusu: ca dupa ce comitetulu acesta la alte ocaziuni s'a declarat, ca doresce, ca caus'a nationalitatiloru se se deslege amesuratu pretensiuniloru drepte ale acelor — acesta transcriere o ié pure spre sciintia. Aci ne dede d. G. M. deslucirea, ca in casulu acela, candu comisiunea s'ar fi lasatu in pertratarea acestei cause, ar' fi propusu: „ca dupa ce acesta transcriere contine in sene pareri din evulu mediu — scandalose, si pline de idei vatecite, despre egalitatea de drepturi, se se ié spre trista cunoscutia, si cu indignatiune se se respinga.“ Totudeodata declara d. G. M., ca astfelu de transcrieri facu numai rusine comitatelor si anumitu comitatulu concerninte, se priveacu de o vatamare pentru comitatulu nostru, ca a cutediatu acela a ne tramite o transcriere ca acesta, de órece loculu ei ar' fi fostu numai in partile Asiei. — De acestea rostinduse cu emotiune in sala, maghiarii scambara numai fecie, dara nimene nu facu nici o observare.

Se mai ceti reportulu intruniriloru de educatiune dupa proiectulu ministerialu, in care maiortatea comisiunei reléga acesta cauza pana ce se va aduce lege formalá. — Unu singuru votu au sustienutu realizarea intruniriloru, care potea se'i capete óresicare partinire in comitetu; dara dupace d. G. M. pentru impregiurarea de facia intrunirile le declara de realizavere numai cá confesionale, aceea parere ince au ramasu nepartinita, si asia inca multe iluziuni mai disparura!

Ceea ce a avutu a electrisa adunarea a fostu **propunerea** alaturata\*) in caus'a limbii. Acesta propunere fu atacata de fiscalulu comitatului Carolu Déesi cu cunoscut'a-i furia — nu numai din punctu legalu, — **ci denegandu si ecistinti'a unei literaturé romane**, incatu s'au rusinat si maghiarii de atata obraznicia si d. comite supremu o a respinsu cu demnitate cuvenita — ca ce 'lu in fronta si provocá la ordine si la obiectu. — Acesta cauza provoca o lupta scurta; dar' in focata, careia s'a opusu comitelesu supr.; si I. Titie nici soum, precum nici I. Muresianu nu capatara cuventu. — Singuru propunatoriulu potú ale plesni in facia adeverulu, provocandu pre fiscalu, cá se abdica de oficiu, déca nu e in stare a'si face propunerile in limb'a acusatiloru romani, — de órace deregatorii s'untó pentru poporu, ér' nu acesta pentru deregatorii!\*\*)

Pre candu sperámu de tote partile cam catra 3 ore dupa amédi, finirea lucrari loru, d. G. Manu mai facu dóne interpelatiuni, una pentru diurnele martoriloru ascultati in caus'a procesuale a judelui proc. Tohati, — éra a 2-a in caus'a abuseriloru din Suciu de susu (Fed. Nr. 94). Cetindu aceea corespondintia, inse d. comite supr. pre la midiloculu corespondintiei a intreputu pre interpelatoriu asigurandulu, ca acestu casu e aratatu si oficiosu il. sale, si iau apromis, ca in caus'a acesta va procede cu tota iotiéla si ilu va inonoscintia despre rezultatulu procesului si pre interpelatoriulu — amintindu

\*) Vedio in fronte, unde i se cade onórea. — R.

\*\*\*) Resultatulu nu'lu scimu: s'a primitu propunerea seu ba? — Déca nu, se nu adórma nici odata, pana candu se va primi. — R.

il. sa, ca acestu casu e si altcum de comunu cunoscutu! Noi credemu, ca de e de comunu cunoscutu, atunci unu judec. procesuale, care ar' fi facutu astfelu de abuseri, nici 24 ore nu ar' poté stá in oficiu, si déca totusi sta! ce consecintie se potu deduce?! — Séu acesta o pretinde politic'a dualismului? Acesta e maxima moderna constitutiunala! Déca s'a terminatu investigatiunea din partea sedrii, de ce nu se aduce si sententia?! E de doritu, cá despre una procedura cá acesta se póta lua cunoscutia si Esc. Sa **ministrulu** de justitia! — S'au sustienerea judelui procesuale Molnár Sándor si dupa atari abuseri grele e conditio sine qua non?! De e inocente, se se sustiena? Numai catu starea lucrului se se limpedéca catu mai curendu, si se se pedépséca calumniatoriulu. — Se selimpedéca prin o comisiune mixta, constatoriá din barbati maghiari si romani de incredere, cari cunoscu procedur'a ciminala deplinu, de órace singuru pe asemenea cale se póte limpedi lucrulu!

In urma avemu cu dorere a memora, ca dd. protopopi, cá membrii ai comitetului — afara de Colceriu si Orianu, asemenea preoti afara de Gabrielu, Ambrosie Popu, Jenei si Buzura — nu s'au infaciosiatu la adunare, — unii pentru cuprinderile oficiose, departare si seracia, — éra cei bocotani si mai de aprópe, póte au trecut in castrele indiferentiloru, ca in oele ale inimiciloru nationali suntemu siguri, ca nu voru trece nici odata!

Cu alta ocaziune vomu publica numele absentiloru celu pucinu pentru istoria. —

Unu martoru oculatu.

### Exemplu dela Maramuresiu.

NB. Se cuvine a trage atentiunea celoru, ce in indiferentismu nu se nadaira pana acum, ca apucatur'a, cá la comitelesu de comitatu se se priméca dintre romani totu sam cei mai departati, e cu scopu de secretu publicu observata de maghiari. Roguve auditi, ce facura maghiarii din Maramuresiu: Dupa ce se reconstituira pe baza dela 1848 inca in 1861, apoi se aflara siliti a alege si romani, pentrucu comitatulu e *romanescu*; si inse alesora de membri la comitetu totu pe cei mai departati, cu scopu, ca avendu pretensiuni nationale se astepte cu ele, pe candu cei departati nu voru fi de facia, si atunci apoi se'i jóce caii pe spatele romanismului, decidendu si cu declararea si decisiunea, cá se se róge de min. de culte pentru infintia-rea episcopiei maghiare dela Dorogu, pre candu romanii -si musca acum budiele de nacasu, ca vr'o cativa cetatienasi le jóca festa pentru indiferentismulu romaniloru departati! — Alta se incepemu fratiloru! Totu comitatulu romanu se pretendia, cá cei alesi se nu remana nici odata dela siedintie. Mai bine se i dedauneze romanii toti pe cei mai zaracuti, ca altfelu ne vomu trezi cuplesiti si ingropati in mormentulu celei mai triste ignorari, care e sora de cruce cu mórtea politica. — Inteliginti'a se de séma inaintea viitorului. Ea trebuie se caute precautiuni. — Nici odata se nu lipsimu dela adunari politice comitatense, ca din vin'a nóstra parte mare ne amu toptu. — Cine e indiferentu in exercitarea dreptului politicu, comite asasinatu facia cu natiuner. Mai bine se lase pre altii in locule. — Ce faceti frati maramuresiani cu generatiunea juna?! In gimnasiulu dela Sigetu pela 1864 abia invatia cate 23 inisi limb'a romanesca, care e introdusa numai de marturia?! Unde ve suntu juristii, cari se ve aperse interesele?! In numele vostru se facu tote si in contra intereselor vóstre sufla si ventulu si voi mai poteti fi indiferenti? Fii ai loi Dragoisii! — Invetiative limb'a si nu pecatuiti in contra fericierei filorv vostru, cari voru remané obial'a unorv susteri si croitori, déca nu'i cultivati. Ce dici d. T. Romanu, — si on. societate de lectura? — Datine unu reportu. — R.

### UNGARIA. Dela dieta. Din siedinti'a de 11 Iuliu. (Capetu.)

Ios. Hodosiu (strigari: mane, mane), déca onorabil'a camera doresce inchiderea siedintiei, si nu voiesce continuarea discusiunei —

Presiedintele: Placa, placa, continuamu.

Ios. Hodosiu. Mi eu voia a face unu amendamentu la §lu 15 din proiectulu de lege, ce'lu disoutamu acum. — Amendamentulu meu este, ca in loculu celoru dóne renduri dela inceputulu §lui se se dica: „Care dupa espirarea



## Cronica estera.

ROMANIA. Bucuresti 10 Iuliu. Inca totu se mai continua luptele pentru alegerea senatorilor. Pana acum s'au alesu la colegiulu alu II. urmatorii:

## Senatorii

alesi la colegiulu alu doile sunt:

Argesiu: G. Perdicaru.  
Buzen: Eugeniu Predescu.  
Brail'a: M. N. Mihaescu.  
Bacau: Milicescu.  
Bolgradu: P. Dimancea.  
Botosiani: Vasilie Nicolescu.  
Covurlui: Colonelu Lupascu.  
Cahul: Const. Caramanliu.  
Dimbovit'a: Pana Olanescu 35 contra 27 asupra doi Manolescu.  
Dolju: Guran cu 46 vot. din 52 vot.  
Dorohoiu: Ioane Docanu.  
Falcu: Generalu Gulescu.  
Ilfov: M. Anghelovici, cu 123 voturi din 147 votanti.  
Iasi: N. Ionescu 35 contra 34 Scribanu.  
Ialomiti'a: Col. Stoica.  
Ismail: Dumitru Bolintinenu.  
Jiu: Col. Crasnaru 51 din 54.  
Mehedinti: Generalu Tell.  
Muscelu: Antonu Gugiu.  
Neamtin: A. Sicleanu.  
Oltulu: Const. Delenu cu 30 vot. din 45.  
Prahov'a: Ioane Radovici 46 din 52.  
Putu'a: Asanache Panfilu, 34 contra 33.  
Romanu: N. Ionescu.  
Romanati: C. Vladoianu.  
Remnicu-Saratu: Picleanu.  
Suceav'a: Gr. Bengescu.  
Tutov'a: Georgie Miller.  
Teciuiu: Eliod. Lapati.  
Teleormanu: Colonelu Pancescu.  
Valcea: Const. D. Otetelesianu.  
Vasluiu: Col. Pangrati.  
Vlasc'a: Stefanu Gulescu.

„Monitorulu“ publica rezultatele examinelor si noi republicamu din „Romanulu“:

Discursulu rostitu de d. A. T. Laurianu cu ocaziunea impartirii premiilor la 15 scólele din Bucuresti.

„Prea Inaltiate Dómne!

„Instrucziunea publica, destinata a respandi luminele preste tóte clasele societatei, si destep-tandu spiritulu omului, a'i nobili anim'a, insuflandu'i principii de morala, de adeverata iubire de ómeni si de creatorele tuturoru; si cu ajutoriulu acestor'a a'lu conduce la adeverata ferici-re, — a fostu din fatalitate lungu timpu impededata in tierile romane de a produce fructele sale cele salutarii, — si numai de cateva decenie a pututu se si reserve luminele sale binefacatórie preste totu poporulu acestor'u tieri. — Sincerii fi ai patriei, petrunsi de sentimentulu binelui publicu, n'au lipsitu a contribui cu ouventulu si cu fapt'a la desteptarea ideiloru de cultura generale intre poporulu romanu, la infiintarea de scóle de diverse grade, si la propagarea cunoscintiloru folositoare intre tinerime. Noi recunóscemu cu multumire tóte silintiele demne de lauda ale predecesoriloru nostri. Inse, totudeodata ne simtimu datori a marturisi, ca pedicele fiindu multe si timpulu scurtu, scopulu a pututu numai in parte a se ajunge. Noi simim, ca pe langa ceea ce s'a facutu deja in Romani'a pentru instrucziunea publica, mai este inca forte multa de doritu. Si de aceea, departe de a ougetá de a face unu elogiu scóleloru nóstre, oari se afla inca in periodulu nascerei, voimu numai a arata pe scurtu ceea ce este, si a trage luarea-aminte a publiculu asupra propuneriloru facute pentru ameliorarea si intinderea instruczi-unei in tíera.

„Actualminte functionéza in Romani'a:

2400 scóle rurale cu 68.450 oopii. (?)

2 scóle reali cu 39 scolari.

109 scóle urbane de baieti cu 63.520 scolari.

96 scóle urbane de fete cu 4921 scolari.

11 gimnasii cu 825 scolari.

5 licee cu 1170 scolari.

8 seminarie cu 1136 scolari.

1 scóla militaria, cu 80 elevi.

1 scóla de medicina cu 156 elevi.

3 scóle de agronomia cu 108 scolari.

1 scóla de machine agricole din Iasi cu 30 scolari.

1 scóla macedono romana cu 30 scolari.

cuartalulu in 15 zile nu si-ar' respunde contributiunea, acelaia' etc. cá in tecatu.

Onorabila camera! Amu auditu dicunduse, ca si sub sistemulu lui Bach si Schmerling s'ar fi platitu cameta de intardiare dela darea directa, cu alte cuvinte, ca déca cineva n'ar fi respunsu la timpu darea directa, ar' fi trebuitu se platésca asia numit'a cameta de intardiare (Verzugszins). Eu negu acést'a, pentruca dupa darea directa, eu sciu ca astfelu de camete nu s'au platitu nici odata. (Sontag Pál: vorbesoi din propri'a esperiintia). — Da, vorbescu din propri'a mea esperiintia. — Dlu deputatu Sontag, póte se aiba alta esperiintia; si aci nime nu póte fi mai competente de a ne dá deslucire, de catu dlu ministru de finantie; pentru aceea eu rogu pe dlu ministru, ca din acele multe regulamente de dare de sub sistemulu lui Bach séu Schmerling, cate s'au votatu in acést'a camera, dar' cari cei mai multi nu le cunóscemu, pentru ca nu ni s'au impartasitu — din acele regulamente diou, se ne arate, de este vreo astfelu de dispuzitiune, prin care s'ar ordiná a platí cameta de intardiare dupa darea directa; eu pana atunci sustienu negatiunea mea. — Sciu bine, ca s'au platitu camete de intardiare, dar' aceste s'au platitu dupa darile indirecte, si cum? asia ca mai anteu te admoná si'ti puneu terminu de 30 de zile, si numai dupa trecerea acestui terminu ersi detoria a platí percente de intardiare

Asia dar' bine vedeti dloru, ca noi aduocemu legi mai aspre pentru poporu, de cum au fostu regulamentele de sub sistemele trecute. In §lu precedentu, care eu nu l'amu votatu, s'a hotaritu cameta de intardiare si deladarile directe; acum e vorba se damu terminu pentru respunderea astorufeliu de camete. Déca la respunderea a orice detoria se pune unu terminu óre-oarele, atunci cu atatu mai vertosuu este a se pune la detoria cea mai grea, éra nu a o restringe acést'a la unu terminu atatu de preclusivu, cum o face § 15 din tecatu. Déca in § 13 se dice, ca se primescu platiri partiali, éra in § 16 se dice, ca se primescu si anticipatiuni pe mai multe cuartale inainte, atunci potemu presupune, ca statulu va poté dobendí din aceste anticipatiuni atata, catu póte ar' perde, candu cineva nu ar' respunde darea nici in terminulu de 15 zile propusu de mine.

Dreptu aceea recomandu amendamentulu meu atenziunei camerei, si me rogu se binevoiti a'lu primí.

Se votéza si se primesce tecatulu originalu, asia merge si mai incolo. —

In siedinti'a casei deputatiloru din 13 Iuliu, Deák face unu proiectu de deciziune, cá ministriulu se de unu proiectu de lege pentru reorganizarea tribunaliloru, si denumirea constitutiunala a judecatoriloru.

Comisiunea verificatória in caus'a deputatiloru din Hunedórá si Hatiegu si arata parereu, ca comitatulu Hunedórei n'are ce se amesteca in trebile orasiiloru respective.

Dep. Dr. Petcu a fostu provocatu inca in 26 Maiu se vina la dieta, cá deputatu verificatu. Presiedintele dice ca'lu va provoca, ca in 14 zile se se afle in dieta, ér' Dr. Ratiu cá deputatu Hatiegului nu vre se scie de dieta si de ceea se va escrie noua alegere. Mai incolo se continua desbaterea pentru repartirea dariloru.

In siedinti'a din 14 Iuliu, dupace propune Babesiu, cá petitiunea comitatului Carasiu in cauza arendarei pagubitióse a lemneloru se se pertracteze deosebitu, se continua desbaterea de mai dinainte. —

AUSTRIA INFER. Vien'a. Comisiunea ungréscu pentru aপরare isi finise in 13 Iuliu consultarile in presentia min. imp. de resbelu LMC. br. Kuhn, care acést'a nu putu se strabata cu defensiunile sale.

In 14 se tienu aici in Vien'a sub presiedinti'a imperatului unu consiliu ministerialu in caus'a modificariloru pretinse de comisiunea ungarica pentru legea de aপরare. — Mai incolo in acestu consiliu s'a fipsatu titulu monarchiei cu cuvintele: „monarchi'a austro-ungarica“. —

Diurnalele germane acum spumega pentru atatea pretensiuni, ce se facu in grati'a dualismulu. —

Una patenta imperatésca din 11 Iuliu 1848 conchiama tierile de dincolo de Lait'a, intre cari si Bucovin'a, cá se se intrunéscu in diete pe 22 Aug. si sen. imper. s'a prorogatu pana in 17 Oct. — Diurnalulu „Politik“ scrie din Prag'a, cumca partit'a cehioa, dupa cum se prevede, nu va intrá in diet'a de acum. —

3 scóle de comerciu cu 155 scolari.

5 scóle secundarii de fete cu 425 eleve.

3 scóle normale de invetiatori cu 170.

2 scóle superioare (universitati) cu 186 studenti.

2 scóle de artilie frumóae cu 79 scolari.

2 scóle de musica cu 161 scolari.

„Invetiatur'a elementaria fiindu cea mai necesaria pentru luminarea poporului, guvernulu Mariei Tale a luat u acestu ramu in speciale consideratiune, si a creatu deja, in anulu espi-ratu, unu numeru de 250 scóle omonali de modelu, si dupa ce a facutu apelu la toti acei ce suntu chiamati la acést'a sarcina, si pentru convenit'a loru formare la aplicarea invetiatur'e, a inviatu unu numeru din cei mai buni profesori la Bucuresti, Berlada si Craiov'a a face cursuri practice cu acesti candidati, si a'i trece prin unu eexamenu de aptitudine. Dnii profesorii au primitu cu multumire acést'a sarcina gratuita si au implinit'o cu lauda. In urmarea acestor'a s'au inestratu aprópe 200 scóle rurale cu invetiatori mai buni, punendulise indatorirea de a se supune la noua eexamenu, candu voru aspirá la urcarea salariulu loru.

„Cu tóte acestea, Mari'a Ta, vedindu ca lip'a de invetiatori bine preparati este cu multu mai mare, si ca trebuintia de a respandi instrucziunea preste tóta tíer'a este urgenta, a binevoitu a luá iniciativ'a pentru crearea unei scóli normale de invetiatori in Bucuresti, cu proprielu I. V. sacrificii. Acést'a creatiune, adeveratu seminaru de invetiatori, functionéza acum de septu luni cu celu mai bunu succesu, si ne promite rezultatele cele mai satisfacatóre.

„Speramu, ca veniturile aniloru viitori voru permite guvernulu de a fondá asemenea institute si la Craiov'a si la Berlada, si cu modulu acést'a voru inestra scólele comunali pretin-deni cu ómeni bine educati si bine formati.

„Pentru cultur'a secululu femeescu s'au inmultitu anulu acést'a scólele primari de fete, si s'au pusu fundamente la scólele secundarie prin districte. — Institutele centrali din Iasi, Bucuresti si Craiov'a dau bone institutrice pentru scólele primarie de fete, si credu ca nu ne insielamu, sperandu, ca in scurtu timpu voru vedé tíer'a dotata cu persóne capabili de a respandi preste totu instrucziunea intre secululu femeescu, si prin cultur'a femeii a eexercitá o influintia salutaria asupra educatiunei tinerime, si prin urmare, a generatiunei viitorie.

„Pentru formarea de profesori gimnasiali s'a destinatu, cá arene de eexercitiu practicu, dóue gimnasii in cele dóue capitale ale Romani-ei; gimnasiulu lui Stefanu celu Mare la Iasi, si gimnasiulu lui Michailu celu Valinte la Bucuresti. Studentii cari si-au terminatu studiile la facultatile de litere si de sciintie, si se destina profesurei, voru aflá cea mai buna oca-siune de a se perfectoná in aceste dóue institute deschise practicei loru. Deja unu numeru dintre densii promitu demni apostoli ai lumini-loru pentru viitoriu.

„Introducerea concursuriloru intre scolarii diverseloru gimnasie, prevediuta prin legea asupra instrucziunei publice, si pusa in lucrare in anulu scolasticu espi-ratu, produce emulatiunea cea mai binefacatóre intre scolari. Premiele decernute celoru ce s'au destinsu in anulu trecut, fiindu acum parate, se voru distribui cu ocaziunea acestei solemnitati, si voru servi de o noua incuragiare tinerime studióse pe viitoriu. Mesur'a acestor'u concursuri s'a intinsu in anulu ourentu si la Iasi, si cu incetulu se va intinde in tóte urbele, unde functionéza mai multe gimnasie.

„In privinti'a cartiloru scolastice, s'a facutu unu nou progresu in anulu acesta, si au esitu la lumina mai multe opere, cari au dobenditu aprobarea autoritatiei superioare, si cari nu voru lipsi a facilitá tinerime progresulu la invetiatura. Dara un'a dintre cele mai mari lacune, si oare nu se póte implini fara sume considerabili, s'a implinitu prin munificenti'a Mariei Tale, oare ai binevoitu a dotá scólele romane cu colectiuni de charte geografice. Atlantele romanescu, tiparitu cu speselu Mariei Tale pentru usulu scóleloru nóstre, revérse o lumina noua preste studiulu geografiei, usuréza si vivificu ounosointi'a lumii. Suntemu convinsi, prea in-naltiate Dómne, ca gratitudinea profesoriloru si a scolariloru, desteptata prin atatea binefaceri, se va adangá prin acestu nou semn de parin-tésca sollicitudine, si va remané pururea viva in animile loru.“ — (Va urmá.)

## Interpelarea

D. dep. **Elia Macelariu**

in sied. din 17 Iuliu.

Mi luai vicia a cere conventulu pentru a indreptá, in numele meu si alu mai multoru consoci, una interpelatiune catra intregulu ministeriu, cá oatra guvernulu respnsabile ungu rescu. Intr'aceea, inainte de a o face acést'a, fia'mi ertatu, on. casa, a permite una observare modesta.

On. casa! Voiu incercá a vorbi unguresce, de 'si — firesce cu aprobarea on. case — cu ajatoriulu acestei chartie. Da — supunendume silei — voiu vorbi unguresce parte pentru aceea, cá se nu amblu cá in an. tr., 7 Martiu candu, pre basea legei aduse pre calea cea mai constitutional si intarita de Mai. Sa, am voitu se me folosescu de dreptulu celu mai naturalu, adica de dreptulu usuarei limbei mele materne, dara, dorere, on. casa m'a amutitu; éra de alta parte pentru aceea, pentruca sum silitu a recunosce, ca de acelu dreptu nu me potu bucurá in presente, fiinduca legea aceea, care a servitu atunci de garantia, prin determinatiunea pré inalta dela 20 Iunie an. tr. — de si nu pre cale constitutional, ci pre calea ordinatiunei — s'a scosu din valóre, s'a stersu; da, s'a stersu pre chartia, in se din inim'a natiunei romane nici o data! (Sgomotu complitu, presedintele clopotesce si admoniéza pre vorbitoriu.)

Intr'aceea, vorbindu unguresce, trebue se insemnu, ca din acést'a nici intr'unu modu nu se póte deduce, ca eu prin acést'a a'si voi a abdice pentru totdeun'a, nici de in d e p e n d i n t i ' a patriei mele, nici de dreptulu usuarei limbei mele materne. — Nu, pentru ca nu e pre lume putere, care se me póta despoia de acea firma convingere, ca drepturile natiunei mele nu suntu perdute pentru totdeun'a, si ca la aceea, acusi séu mai tardiu, 'si voru castigá valóre, pentruca ce se iè pre nedreptulu si fara invoire comune, aceea nu este perduta nici odata. (Urlete.)

Premitiendu acestea, me intorcu la obiectulu, despre care voiescu se interpelezu pre intregulu ministeriu. (S'audimu.)

Onor. casa! Am informatiune secura din Transilvani'a, ca in urmarea unui procesu de press, intentatu contra lui Iacobi Muresianu, redactoru alu fóiiei politice „Gazet'a Transilvaniei“, ce apare in limb'a romana in Brasiovu, si directoru alu gimnasiului rom. cat. de acolo, locuinti'a acestuia s'a calcatu (scutatu), si ca atatu elu, catu si mai multi canonici metropolitani si profesori din Blasiu, s'au citatu inaintea tribunalului scaunului Muresiului. (Aprobare sgomotósa) si ea, prin urmare, din partea organeloru guvernului ungu rescu respundietoriu, si póte din ordinatiunea acestuia — spre cea mai adenca dorere si vatemare a natiunei romane — se face incercare, pentru a deschide mai multoru barbati destinsi si stimati ai natiunei romane, calea care conduce la temnitia.

Motivulu acestei procedure teroristice, — carea nu se póte justificá nici din punctulu de vedere alu legiloru positive, cu atatu mai pucinu din punctulu de vedere alu unei politice sanetóse, — dupa cum se dice, este publicarea cunoscutulu pronunciamentu din Blasiu, care l'a facutu inteliginti'a de acolo, cu ocaziunea maiialulu tinentu in Blasiu la 15 Maiu a. c.

On. casa! Am servitu in decursulu mai multoru ani la tribunalulu, si asia me rogu, se nu créda nimene, ca sulevandu (aducandu inainte) una intrebare, asupra careia trebue se decida tribunalulu, dóra asi voi se preocupa acést'a decisiune si se alterezu nedependinti'a judiciaria; — nu, nici decatu, pentruca si insu'mi recunoscu, ca de o administratiune legale a justitiei numai acolo póte fi vorba, unde nedependinti'a si libertatea procederei judeciarie este ascurata; ci o aducu inainte, on. casa, pentru aceea, pentruca acést'a oestiune momentósa are una insemnatate politica de o importantia fórte mare, care, asia mi se pare, ca guvernulu séu nu o cunósce, séu déca o cunósce, nu o cunósce asia precum este ea in adeveru.

Nu voiescu a me demite la una detaiare mai de aprópe a pronunciamentu, pentruca credu ca toti 'lu cunóschemu, atat'a inse cutezu a afirmá, ca ar' fi fórte mare ratacire a crede, ca acele trei postulate, oari le cuprinde si din

cari unulu este mai dreptu decatu celalaltu, ar' fi numai productulu onoru nemultiamiti singurateci si ca acelea n'ar esprime postulatale intregi natiunii romane, dicu ale intregi natiuni, pentruca exceptiunea e atatu de mica, in catu déca ar' voi cineva s'o numere pre degete, abia ar' avé lipsa de ambe manile. — Si afara de aceea, ar' fi tri-tu, fórte tristu lucru, cá intr'unu statulu constitutional se nu se póta esprime nici astfelu de postulate, cari s'au recunoscutu de drepte si legali chiaru si din partea pré inaltulu tronulu, prin atate si atate rescripte pré inalte; si inca cu atat'a mai tristu, cu catu in acelu pronunciamentu nici cu unu unicu conventu nu se dice, cá validarea postulatelor, ce cuprinde, se se incerce afara de calea legale; ci chiaru din contra, s'au conceputu si adresatu guvernului pre langa expresiunea fidelitateri neclatite catra Domnitoriu si a iubirei fratiesci catra celelalte natiuni conlocuitorie.

E dreptu, si eu recunoscu, ca pronunciamentu din oestiune trage la indoiéla legalitatea uniunii din 1848; dara déca acést'a e crima, si déca acést'a este tóta crim'a pentru care cei mai susu amintiti s'au loatu sub cercetere criminala, atunci nu numai aceia, cari au subscrisu séu au primitu acelu pronunciamentu, ci cati romani suntu in Ungari'a si Transilvani'a, ba inca si una parte mare si energiósa a natiunei sasesci din Transilvani'a, inca ar' cadé in acea crima.

Despre fratii sasi amu afirmatu numai aceea, despre ce sum convinsu, si ce au marturisitu ei in si la tóta ocaziunea si mai vertosu in diet'a din Sibiu, si adica toti deputatii si regalistii sasesci — afara de unulu — si asia repetiescu, ca aceea ce amu diu, e, dupa in tim'a mea convingere, adevratu. Sciu eu si aceea, ca mai multe municipie sasesci au tramisu on. ministeriu adrese de incredere; sciu si aceea, ca mai multi dintre barbati primari ai guvernulu de acum fara destinsi prin denumirea loru cá cetatiani onorari; in fine inse sciu si aceea, catu pondu se póte atribui astoru distinctiuni, mai vertosu déca consideru, ca asemeni adrese au capetatu si guvernulu cadutu, de atari distinctiuni s'au bucuratu si Bach, Schmerling, Koller, Stadler, Grimm, Urbán si altii.

On. casa! Nu voiescu, cá din incidentele acest'a se síru defectele numeroase si esentiale ale I art. din an. 1848, cari defecte, considerandu dreptulu publicu alu Transilvaniei, si judecandu din punctulu de vedere alu moralitatii, facu din articolulu acest'a orice alta, numai nu lege justa, onesta, si obligatoriá, — ci rezervandu'mi acestu dreptu, 'mi tienne de detorintia facia cu mandantii mei si scump'a mea patria, a dechiará pre facia si cu acea sinceritate, ce totu patriotulu credintiosu detoresce patriei si consciintiei sale, a dechiará, de si nu in numele natiunei romane, ca oi la acést'a n'amu dreptu, da' cá fiulu ei credintiosu: ca natiunea romana nu e amica uniunii precipitate din 1848, si nu o considera cá legala.

Asia e, on. casa, pentru romanii transilvaneni uniunea nu e alt'a, decatu eflusulu fortiei, vatemarea cea mai adenca si mai semtibila a onorei natiunei, ma inca mai multa decatu acést'a: **una sentintia de mórte**, si la ascultarea acestei sentintie e neposibilu a tacé, acést'a aru fi contra naturei. Aduotive bine a minte, dloru! ce a respnsu natiunea maghiara in 1849, candu forti'a, prin constitutiunea martiala, sterse pre natiunea maghiara din sírulu natiuniloru viue si nedependenti, si facu, se inoete tíer'a a existe cá atare; séu cu alte cuvinte, candu diceá puterea: Tu trebue se mori! Óre nu respnse: „Ba, eu vreu se viezu, si mai de graba facu, se pera acea putere, care vre se 'mi iè viéti'a?!“

Acum totu acea natiune, care pre tempulu acél'a a respnsu cu atat'a resolutiune sentinti'a de morte enunciatu in contra ei, — acum, una natiune abié de 5 milioane adreseza totu acele cuvinte catra natiunile nemaghiare de 11 milioane de suflete, si acestor'a se nu li fia iertatu a dice nici atat'a: Fratiloru! si noi vremu se viamu, si noi ne iubimu patri'a si natiunea nostra?!“

A pretinde acést'a, dniloru, in secululu alu XIX, aru fi atat'a, catu a se opone spiretolui tempului; la asié ce-va natiunea romana nu se va dejosí nici una data.

Asié explica si considera natiunea romana uniunea d'in 1848, si repetiescu, privesca-se acést'a cá crima séu cá meritu, nu se pote atribui pronunciamentu, a-

cést'a e iradecinata in inim'a natiunei romane. La acést'a n'a fostu si nu e de lipsa nici una agitare, nici una iritare. — Si apoi nu numai romanii sustienu, ca art. de uniune d'in 1848 n'are putere de lege, si prin urmare Transilvani'a e tiera nedependinte, — acést'a s'a diu de atate si atata ori in pré inalte rescripte; ba chiaru in a. 1848 uniunea Transilvaniei cu Ungaria sa enunciatu numai in principu, si asié cutezu a dice, ca tocmai on. guvernulu e caus'a, ca existe inca atatu de mare diferentia in pareri despre nedependinti'a Transilvaniei, pentru ca n'a substernutu nici pana in diu'a de astadi proieptulu de lege pentru ascurtarea uniunii.

Nu pentru legalitatea acélui articulu de uniune amu intratu noi deputatii romani din Transilvani'a in sala acést'a, — afara de unulu, acést'a e deputatulu Iosifu Hossu, (Vivate frenetice din tote partile) — da, dniloru, si eu dicu: se traiesca, se traiesca, cá se pota gustá amaratiunea deceptiunei (amagirei) — nici n'amu venitu noi aici, cá se cersimu unu frustu de pane, pre cum credu multi in cercurile mai inalte, — ci amu intratu aici din supunere catra maiestatea sa, domnitorulu nostru, mai departe amu facutu acést'a, pentru ca se damu dovada reprezentantiloru natiuniloru sorori, ca nu vremu, se perdemu nici una ocaziune pentru contielegerea pacinica, — dar departe de totu eugetulu, ca prin exercitarea acestui dreptu restrinsu se storbim nedependinti'a Transilvaniei.

Altecum potu asigurá pre on. casa, ca antipatia contra uniunii din a. 1848 nu se pote atribui nici ore-carei stareintie neloiiale, nici antipatiei contra natiunei magiare, nu, repetu, nu, ba potu dice, ca natiunea romana regreteza adencu. ca guvernulu de acum (celu din Vien'a, ca si celu din Pesta) in locu de a recunosce adeveratele sale interese, si in locu de a se stradui, cá prin indestulirea natiuniloru nemaghiare, respective negermane, se castige simpatiele acestora, cari facu puterea fia-carui guvernulu, in locu se fia drepte catra natiunile nemaghiare si negermane, partinescu politic'a nefericitati si aristocratica a Poloniloru, care aspirá dupa egemonia si erá mai aplecata spre ori ce, de catu se recunosca si indestulesca pretensiunile drepte ale fratiloru loru ruteni si rusi, — atare politica, care nu si-cauta garantiile nedependintiei sale in libertatea comuna a natiuniloru, ci in conesiuni straine si in apesarea altoru natiuni.

Acést'a e politic'a guvernului de acum, ca magiarii dincece si companistii loru din Viena din colo de Laita, se apese pre celelalte natiuni, cu inse nu credu, ca prin acést'a imperiulu austriacu-magiaru se devina candu-va tare si potinte, ceea ce se pote numai prin indestulirea drepta a toturoru natiuniloru, si cea ce dorescu din inima curata.

Cu aceste-a mi-iieu libertatea a depune interpelatiunea anuciata pre mesa on. case, recomandandu-o atentiunei si consideratiunei ministeriului si a on. case. (Interpelatiunea va urmá.) „Fed.“

**Novissimu.** Dn. Macelariu respnse min in sied. din 21., ca apretiaza adeverulu, inse nu retrage nemica din cele disse; nu recunosce crima in pronunciamentu in contra intregitateri statului.

D. P. Grideanu propune se se sisteze cercetarile incepute. —

## I. S. Friedericu Liedemann in Pest'a si Timisiór'a,

are onóre a preveni onor. publicu cu in-sciintiarea, cumca cu deschiderea calei ferate pe estinderea Aradu-Beligradu se redicu in Vintiulu de diosu o comandita si si recomanda servitiale sale in tóte obiectele si trebile de espeditiune adaugendu inca, cumca comandit'a sa e incredintiata din partea inclitei directiuni a calei de feru a Ardélului cu servitiulu de a inaintá mai incolo acele marfuri, cari nu suntu adresate nimenui in Vintiulu de diosu.

1-3 H.

Cursurile la burfa in 27. Iuliu 1868 ata asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 41 cr. v.
Augsburg	—	—	111 „ 35 „
London	—	—	113 „ 80 „
Imprumutulu nationalu	—	—	59 „ 70 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	59 „ 80 „
Actiile bancului	—	—	739 „ — „
„ creditului	—	—	214 „ 90 „